ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Karla Šimky a soudkyň Sylvy Šiškeové a Evy Šonkové v právní věci žalobkyně: **P. T.**, zast. Mgr. et Mgr. Lucií Zrnovskou, advokátkou se sídlem náměstí Dr. E. Beneše 4/12, Liberec, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 11. 2023, č. j. OAM-71030-12/ZM-2023, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 7. 3. 2024, č. j. 58 A 1/2024-35,

takto:

I. Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 7. 3. 2024, č. j. 58 A 1/2024-35, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

II. Ustanovené zástupkyni žalobkyně **se nepřiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů za řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalovaný napadeným sdělením (rozhodnutím) oznámil žalobkyni, že nesplňuje podmínky podle § 42g odst. 7 a 8 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců"), pro zaměstnávání na pracovním místě masérky u zaměstnavatele Tesanee s.r.o. s místem výkonu práce v P..

[2] Proti rozhodnutí žalovaného se žalobkyně bránila u Krajského soudu v Ústí nad Labem. Žaloba byla předána k vyřízení Krajskému soudu v Ústí nad Labem, pobočce v Liberci (dále jen „krajský soud") jako soudu místně příslušnému podle § 172 odst. 7 zákona o pobytu cizinců.

[3] Krajský soud žalobu podle § 46 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s."), odmítl pro opožděnost. Uvedl, že napadené rozhodnutí bylo žalobkyni doručeno fikcí dne 4. 12. 2023 na adresu uvedenou v informačním systému cizinců. Žalobu však podala k poštovní přepravě až dne 19. 1. 2024, tedy po uplynutí třicetidenní lhůty podle § 172 odst. 1 zákona o pobytu cizinců.

II. Kasační stížnost

[4] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka") v kasační stížnosti namítla nezákonnost usnesení krajského soudu. Žalovaný ji totiž v napadeném rozhodnutí nepoučil o možnosti podat opravný prostředek. Tímto opravným prostředkem proti sdělení žalovaného je podle čl. 8 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/98/EU ze dne 13. 12. 2011 o jednotném postupu vyřizování žádostí o jednotné povolení k pobytu a práci na území členského státu pro státní příslušníky třetích zemí a o společném souboru práv pracovníků ze třetích zemí oprávněně pobývajících v některém členském státě (dále jen „směrnice"), správní žaloba. V důsledku pochybení žalovaného se na projednávanou věc nevztahuje třicetidenní lhůta pro podání žaloby podle § 172 odst. 1 zákona o pobytu cizinců, ale lhůta je prodloužena na tři měsíce. Podaná žaloba byla tedy včasná.

[5] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[6] Kasační stížnost je přípustná a projednatelná. Ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce (§ 31 odst. 2 s. ř. s.), se Nejvyšší správní soud (NSS) zabývá též otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele (§ 104a s. ř. s.). Není-li tomu tak, soud kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou (usnesení NSS ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, a ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28, č. 4219/2021 Sb. NSS, body 11 a 12).

[7] Jak NSS vyslovil v usnesení č. j. 1 Azs 13/2006-39, kasační stížnost je mimo jiné přijatelná, jestliže se týká právních otázek, které judikatura NSS dosud neřešila, či pokud se krajský soud dopustí zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[8] Kasační stížnost je z těchto důvodů přijatelná, a také je důvodná.

[9] Podle § 172 odst. 1 zákona o pobytu cizinců *žaloba proti správnímu rozhodnutí musí být podána do 30 dnů od doručení rozhodnutí správního orgánu v posledním stupni nebo ode dne sdělení jiného rozhodnutí správního orgánu, pokud není dále stanoveno jinak. Zmeškání lhůty nelze prominout.*

[10] Úvodem NSS uvádí, že sdělení podle § 42g odst. 9 zákona o pobytu cizinců je rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. (usnesení NSS ze dne 17. 9. 2021, č. j. 8 Azs 56/2021-41, či rozsudky ze dne 3. 6. 2021, č. j. 4 Azs 327/2020-44, a ze dne 27. 9. 2021, č. j. 10 Azs 156/2021-28). I po novele zákona o pobytu cizinců účinné od 2. 8. 2021 není proti sdělení o nesplnění podmínek pro změnu zaměstnavatele odvolání

přípustné a lze se proti němu bránit přímo správní žalobou (rozsudky NSS ze dne 26. 9. 2022, č. j. 4 Azs 77/2022-25, či ze dne 26. 1. 2023, č. j. 9 Azs 118/2022-32).

[11] NSS ze správního i soudního spisu ověřil, že sdělení žalovaného bylo žalobkyni doručeno fikcí dne 4. 12. 2023. Žalobkyně podala žalobu dne 19. 1. 2024, tedy po uplynutí třicetidenní lhůty podle § 172 odst. 1 zákona o pobytu cizinců.

[12] NSS také ověřil, že v napadeném rozhodnutí chybí poučení ve smyslu čl. 8 odst. 2 směrnice o možnosti podat proti sdělení správní žalobu. Žalovaný stěžovatelku pouze poučil, že proti sdělení vydanému podle části čtvrté zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, se nelze odvolat.

[13] Podle čl. 8 odst. 1 směrnice *v písemném oznámení rozhodnutí o zamítnutí žádosti o vydání, změnu nebo obnovení jednotného povolení nebo rozhodnutí, kterým se jednotné povolení odnímá na základě požadavků stanovených unijním nebo vnitrostátním právem, je uvedeno odůvodnění.*

[14] Podle čl. 8 odst. 2 směrnice *proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o vydání, změnu nebo obnovení či o odnětí jednotného povolení je možné podat opravný prostředek v dotčeném členském státě v souladu s vnitrostátním právem. V písemném oznámení podle odstavce 1 je uveden soud nebo správní orgán, u kterého může dotčená osoba podat opravný prostředek, a lhůta pro toto podání.*

[15] Jak NSS dovodil v bodě 14 rozsudku ze dne 26. 1. 2023, č. j. 9 Azs 118/2022-32, správní žalobu proti sdělení podle § 42g odst. 9 zákona o pobytu cizinců je třeba považovat za opravný prostředek podle čl. 8 odst. 2 směrnice, neboť proti sdělení nelze podat odvolání. Žalovaný tak byl povinen stěžovatelku ve sdělení poučit, že má možnost podat opravný prostředek – žalobu ke správnímu soudu, a uvést i lhůtu pro její podání. Takové poučení v napadeném rozhodnutí chybí.

[16] Je proto namístě zabývat se důsledky chybějícího poučení o opravném prostředku v tomto typu rozhodnutí z hlediska plynutí žalobní lhůty. Stejnou právní otázkou se již zabýval Krajský soud v Praze v usnesení ze dne 19. 4. 2023, č. j. 43 A 108/2022-47, č. 4495/2023 Sb. NSS. Kasační soud se závěry uvedenými v tomto usnesení souhlasí, v podrobnostech na ně odkazuje a dále shrne závěry podstatné pro nyní posuzovanou věc.

[17] Správní orgány nemají obecnou povinnost poučovat adresáty svých rozhodnutí o možnosti podat správní žalobu. Soudní řád správní proto neobsahuje pravidlo upravující prodloužení žalobní lhůty, pokud takové poučení v rozhodnutí správního orgánu chybí. Vzniklé mezery v právu lze vyplnit za použití analogie. Procesní předpisy s chybějícím poučením o možnosti podat opravný prostředek spojují důsledek spočívající v prodloužení běžné lhůty pro podání takového opravného prostředku (§ 204 odst. 2 věta druhá a § 240 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, § 83 odst. 1 a 2 správního řádu nebo § 110 odst. 1 a § 109 odst. 4 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád). Takto prodloužená lhůta standardně činí tři měsíce (resp. devadesát dnů v případě správního řádu), a to bez ohledu na délku „základní“ lhůty pro podání opravného prostředku.

[18] Absence poučení o opravném prostředku, které mělo být ve smyslu čl. 8 odst. 2 směrnice součástí napadeného rozhodnutí, způsobila v této věci prodloužení třicetidenní žalobní lhůty podle § 172 odst. 1 zákona o pobytu cizinců, a to na lhůtu tříměsíční. NSS stejně jako Krajský soud v Praze v usnesení č. j. 43 A 108/2022-47 považuje za přiléhavé určit tříměsíční lhůtu podle občanského soudního řádu, a nikoli lhůtu devadesátidenní podle správního řádu. Občanský soudní řád je procesním předpisem upravujícím postup soudů, a je tedy oproti správnímu řádu svou povahou bližší soudnímu řádu správnímu.

[19] Lze dodat, že ve shodě se závěry odkazovaného usnesení Krajského soudu v Praze není ani podle kasačního soudu namístě v těchto případech aplikovat obecnou dvouměsíční lhůtu pro podání žaloby podle § 72 odst. 1 s. ř. s. Důsledkem porušení poučovací povinnosti ohledně možnosti podání opravného prostředku má být určité beneficium pro účastníka řízení. To spočívá v prodloužení obecné lhůty pro podání opravného prostředku (žaloby), které zaručí, že po určitou dobu nebude návrh (žaloba) odmítnut pro opožděnost. Aplikace obecné lhůty podle § 72 odst. 1 s. ř. s. by nezvýhodnila účastníka, pokud by byl vázán obecnou dvouměsíční lhůtou pro podání žaloby, a nikoli lhůtu zkrácenou, jako je tomu v zákoně o pobytu cizinců. Na tomto závěru nic nemění ani fakt, že stěžovatelčina žaloba by byla včasná i za použití obecné dvouměsíční lhůty.

[20] Lze uzavřít, že v posuzované věci bylo stěžovatelce sdělení žalovaného doručeno dne 4. 12. 2023. S ohledem absenci poučení o možnosti podat opravný prostředek činila lhůta pro podání žaloby tři měsíce. Pokud žalobkyně podala žalobu dne 19. 1. 2024, byla žaloba včasná.

IV. Závěr a náklady řízení

[21] Kasační stížnost je důvodná, a proto NSS zrušil usnesení krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věty první s. ř. s.). Krajský soud je v dalším řízení vázán závěry vyslovenými v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). Bude tedy vycházet z toho, že žaloba byla podána včas.

[22] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.)

[23] NSS ustanovil pro řízení o kasační stížnosti stěžovatelce k ochraně jejích práv zástupkyní advokátku Mgr. et Mgr. Lucii Zrnovskou. Podle § 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s. v takovém případě hradí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Jelikož ustanovená zástupkyně neučinila v řízení o kasační stížnosti žádný úkon právní služby (ostatně toho nebylo pro rozhodnutí kasačního soudu ani zapotřebí), NSS jí odměnu za zastupování stěžovatelky nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. května 2024

pokračování

Karel Šimka
předseda senátu